

Korruptsioonivastase strateegia 2008-2012 täitmise lõpparuanne

1. Sissejuhatus

Käesolev korruptsioonivastase strateegia 2008-2012 lõpparuanne esitatakse Vabariigi Valitsusele teadmiseks võtmiseks vastavalt valitsuse 13.12.2005. a määruse nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“ §-le 8.

Korruptsioonivastane strateegia 2008-2012 (edaspidi strateegia) kiideti Vabariigi Valitsuse poolt heaks 03.04.2008. a korraldusega nr 164.

Strateegia elluviimist koordineeris justiitsministeerium ning selle täitmise eest vastutasid veel rahandusministeerium, majandus- ja kommunikatsiooniministeerium oma valitsemisala asutustega, sotsiaalministeerium, siseministeerium, riigikantselei, Kaubandus-Tööstuskoda ning MTÜ Korruptsioonivaba Eesti.

Aruandes kajastatakse üldist hinnangut arengukava edukusele, eesmärkide ning tegevuste täitmise kohta. Järgnevate aastate eesmärgi kajastatakse uues korruptsioonivastases strateegias perioodiks 2013-2020.

Strateegia lõpparuande on koostanud justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna nõunik Urvo Klopets, kaasates strateegia täitmisel osalevaid asutusi. Strateegias püstitatud eesmärkide saavutamise hindamisel on lähtutud strateegias ettenähtud tegevuste täitmisest, statistikast ning Eesti korruptsiooniuuringule.

2. Strateegia maksumus

Strateegia täitmiseks vajalikud kulutused sisaldasid ministeeriumide eelarves või olid katteallikaks Euroopa Liidu struktuurifondide vahendid. Strateegia maksumuseks oli 3 058 440,39 eurot (hinnanguliselt on summa antud seetõttu, et kõikide kulude puhul ei olnud võimalik eristada strateegia tegevusi).

Eesmärk	2008	2009	2010	2011	2012	Kokku
I eesmärk	20173,72	1374,1	379600,42	6206	40644,98	447999,22
II eesmärk	5075,54	52194,64	17194,19	14896,04	24837,84	114198,25
III eesmärk	0	67972,65	98683,35	62915,9	0	229571,9 ¹
IV eesmärk	0	0	3396,01	25361,57	2014492 ²	2043249,58
V eesmärk ³	0	0	0	0	0	0
VI eesmärk	10225,86	0	3195,58	0	210000	223421,44
VII eesmärk ⁴	0	0	0	0	0	0
VIII eesmärk ⁵	0	0	0	0	0	0
Kokku	35475,12	121541,39	502069,55	109379,51	2289974,82	3058440,39

3. Üldhinnang strateegia edukusele

Korruptsioonivastane strateegia 2008-2012 seadis strateegia edukuse hindamiseks alljärgnevad kriteeriumid:

¹ Tegevuste täitmiseks viidi ellu projektid „Kohalike omavalitsuste universaalne teenusteportaal“ maksumusega 229 571,9 EUR (rakendati 2009-2011) ja jätkuprojekt „Kohalike omavalitsuste teenuste portaali funktsionaalsuse täiendamine“ maksumusega 163 614 EUR (rakendati alates 2012, projekt on veel käimas ning summa ei ole arvestatud strateegia täitmise kuludesse), mida rahastati Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „infoühiskonna edendamine“ vahenditest.

² E-tervise projektide rahastamine 2012.

³ Lisaks asutuse tegevuskuludele kulutusi planeeritud ei olnud.

⁴ Rahastatud tegevuskuludest.

⁵ Rahastatud tegevuskuludest.

1. Eesti korruptsiooniuuringud

- *inimeste hinnangud korruptsioonile on muutunud rangemaks (korruptiivseid tegevusi peetakse korruptsiooniks; ebaeetilist käitumist taunitakse rohkem)*
- *korruptsiooniga kokku puutunud inimeste arv on vähenenud, eelkõige nendes valdkondades, mis on strateegia eesmärgid (nt juhilubade, sõiduki registreerimise ja tehnoülevaatusega seoses, tervishoiuga seoses jne)*
- *korruptsiooniga kokkupuutunud inimeste poolt õiguskaitsesutuste teavitamine korruptsioonijuhtumitest on tõusnud*
- *vastuvõtlikkus korruptsioonile on vähenenud (vt ptk 5 korruptsiooniuuringust)*

Kuna perioodil 2011-2013 korruptsiooniuuringut Eestis läbi ei viidud, on lähtutud 2010. aasta uuringust.⁶

Uuringu andmetel on üldiselt kõikides sihtrühmades hinnangud korruptsioonile muutunud taunivamaks, Näiteks elanikest pidas 2010. a kingitust korruptsiooniks 54% elanikest, 2006. aastal oli vastav osakaal 44%. Poliitilise korruptsiooni osas jäi hinnang samaks, samas altkäemaksu osas langes 1% (vähem elanikke pidas seda korruptsiooniks). Korruptiivselt oleks olnud valmis käituma 34% elanikest (2006. aastal 44%).

Kui enam ettevõtjaid ettevõtjad pidas kingituste vastuvõtmist korruptsiooniks (2010. aastal 62%; 2010. a 57%), siis teistes valdkondades muutusi ei olnud. Näiteks poliitilist korruptsiooni pidas korruptsiooniks varasema 92% asemel korruptsiooniks 90% (alkäemaksu määratles korruptsioonina varasema 96% asemel 93% vastajatest). Huvide konflikti pidas sarnaselt 2006. aastaga korruptsiooniks 75% ettevõtjatest. Korruptiivselt oleks võrreldes 2006. aastaga käitunud pisut enam ettevõtjaid (2010. a 35%; 2006. a 34%).

Korruptsiooni defineerimine muutus ametnike poolt kitsamaks (poliitilist korruptsiooni peetakse korruptsiooniks varasema 97% asemel 94% ametnike poolt; Kingitust peab korruptsiooniks vähem ametnikke: 2006. aastal 70% ning 2010. aastal 66%). Hüpooteetilises olukorras oleks korruptiivselt käitunud vähem ametnikke võrreldes 2006. aastaga (2006. a 12% ning 2010. aastal 10%).

Nende elanike osakaal vähenes, kellelt oli küsitud viimase aasta jooksul altkäemaksu (2006: 27%; 2010. 18%). Oluliselt vähenes ka nende elanike osakaal, kes on viimase aasta jooksul maksnud ametnikule meelega (8% 2006. aastal; 4% 2010. aastal). Ka nende ettevõtjate osakaal vähenes, kellelt sooviti meelega: 2010. aastal 10% ning 2006. aastal 15%.

Siiski teatakse (2010) võrreldes varasemaga (2006) rohkem inimesi, kes on kokku puutunud poliitilise korruptsiooniga (16%; varem 10%). Senisest rohkem teatakse ka inimesi, kes on kokku puutunud huvide konfliktiga (21% 2010. aastal, varem 14%) ja ametnikupoolse siseinfo kuritarvitamisega (vastavalt 20% 2010. aastal, varem 15%).

Korruptsiooniga kokku puutunud elanike arv on vähenenud ka nendes valdkondades, millele strateegia eesmärkides tähelepanu pöörati:

- tehnoülevaatustel 11% ja juhiloa saamisel/sõiduki registreerimisel 6% (2006. aastal küsiti kõik valikud üheskoos ning siis oli kokkupuutunute osakaal 19%)
- arstidega suheldes 9% (2006. aastal 14%).

2. Eestile antavad rahvusvahelised hinnangud ja näitajad:

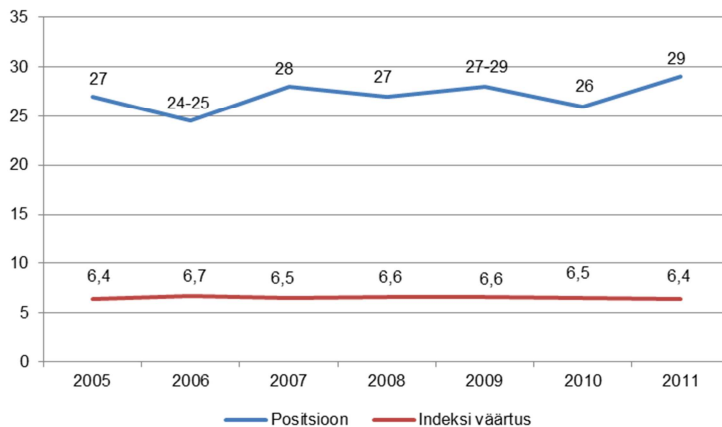
- *GRECO ja OECD hindamisvoorude käigus antud soovitude täitmise tase (GRECO puhul III hindamisvoor)*

⁶ Sööt, Mari-Liis; Vajakas, Kärt (2010). Korruptsioon Eestis. Kolme sihtrühma uuring 2010. Kriminaalpoliitika uuring 2010. Kriminaalpoliitika uuringud, 13, Justiitsministeerium.

GRECO hindas kolmanda hindamisvooru raames soovitude täitmist viimati 2012. aasta mais. Eestile 2008. aastal antud 17-st soovitusest hinnati täielikult täidetuks 7, osaliselt 3 soovitust ning täiesti täitmata jäi 5 soovitust. Strateegia lõpparuande esitamisel on suurem osa täitmata või osaliselt täidetud soovitustes tehtud ettepanekutest Riigikogu poolt vastu võetud ning jõustunud. Soovitustest üks (osaliselt täidetud soovitus) on seotud annetuste avaldamise kohustusega üksikkandidaatidel, ülejäänud juhtudel on tegu kriminaalkaristuste regulatsiooniga (vt täpsemalt <http://www.korruptsioon.ee/34941>).

- *Transparency Internationali korruptsiooni tajumise indeksi väärtus on tõusnud võrreldes 2007. aasta väärtusega (2007: 6,5).*

Korruptsioonitajumise 2012. a indeks ei ole võrreldav eelnevate aastatega, sest 2012. aastal muudeti indeksi meetodikat. Aastatel 2005-2011 püsis Eesti riikide arvestuses 24-29 kohal. Kõrgeim oli indeksi väärtus 2006. aastal (6,7%). Indeksi väärtuse langus 2011. aastal jäi veapiiridesse ning selle muutusest veel pikaajalisi järeldusi teha ei ole võimalik. Järjekohata indeksis mõjutab ka see, kui indeksisse lisatakse uusi riike (nt 2011. aastal lisandus indeksisse 5 riiki, millest kaks jäid Eestist kõrgemale järjekohale).

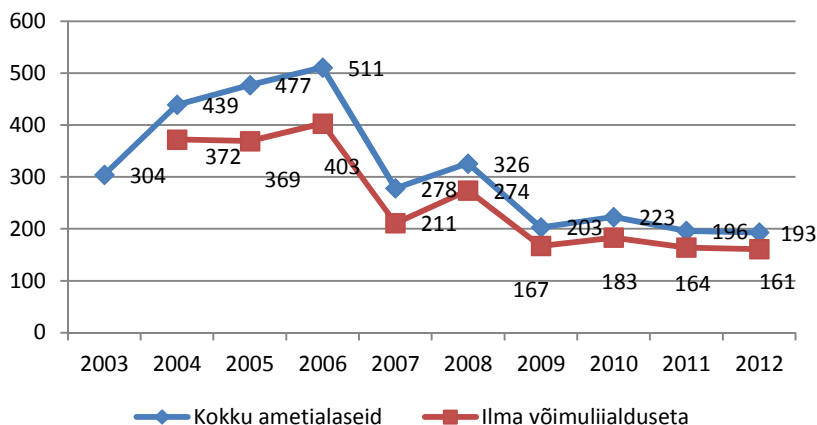

Joonis 1. Korruptsioonitajumise indeks 2005-2011

Eesti asus 2012. aasta korruptsioonitajumise indeksis 32. positsioonil (64 punkti), kokku hinnati indeksiga 176 riiki. Võrreldes teiste postkommunistlike riikidega, on Eesti kõrgeimal positsioonil (Sloveenia asub 61 punktiga 37-l kohal). Naaberriikidest asub Leedu 54 punktiga 48-l kohal ning Läti 49 punktiga 54-l positsioonil. Esimesed kolm positsiooni on võrdselt jagamisel kolme riigi vahel (Taani, Soome, Uus-Meremaa), mis said kõik 90 punkti. Euroopa Liidu liikmesriikidest asub Eestist eespoolt 11 riiki (Taani, Soome, Rootsi, Holland, Luxembourg, Saksamaa, Belgia, Ühendkuningriik, Prantsusmaa, Austria, Hispaania). Korruptsioonitajumise indeks kujunes Eesti suhtes 8 uuringu tulemusel. Parim hinnang anti eksperthinnangus, mis keskendus korruptsioonile reageerimises ja ennetamises avalikus sektoris (75/100). Madalaim hinnang anti Eestile eksperthinnangus (Political Risk Services International Country Risk Guide), mis hindab poliitiliste riskidega seotud teemasid (nn onupojapoliitika töökohtade loomisel, parteide varjatud rahastamine, poliitika ja äri lähedased seosed jm).

3. Kriminaalmenetlusregistrist, kohtuinfosüsteemist jm kogutava kriminaalstatistika analüüs.

Registreeritud kuritegude põhjal on korruptsioonikuritegude arv enam-vähem samal tasemel või veidi langenud.

Joonis 2. Registreeritud korrupsioonikuritegude arv, 2003-2012

Strateegia tegevuste täitmise üldülevaade

Korrupsioonivastase strateegia 2008-2012 sisaldas 8 suuremat alaeesmärki:

1. Korrupsiooni vältimine era- ja mittetulundussektoris
2. Huvide konflikti vältimine ning avaliku sektori töötajate korrupsioonivastase hoiaku tugevdamine ja eetilise käitumise edendamine
3. Korrupsiooni vältimine kohalikes omavalitsustes
4. Korrupsiooni vältimine tervishoius
5. Korrupsiooni vältimine riigi ja kohalike omavalitsuste asutatud sihtasutustes
6. Korrupsiooni vältimine juhtimisõiguse taotlemisel, tehnölevaatusel ja sõidukite registreerimisel
7. Korrupsiooni vältimine poliitiliste parteide rahastamisel
8. Korrupsioonikuritegude uurimise tõhustamine

2013. aasta septembris on korrupsioonivastase strateegia 2008-2012 planeeritud 57-st tegevusest täidetud 36, tegevustest on osaliselt täidetud 10 ning 11 tegevust on täielikult täitmata. Elluviidud ning täitmata tegevuste täpsem kirjeldus ja sisu on toodud käesoleva dokumendi peatükis „Strateegia meetmete rakendamine“. Täitmata või osaliselt täidetud tegevuste hulgas on ka need tegevused, mille täitmine on edasi lükkunud seoses muu planeeritud tegevusega (nt seoses KVS-i vastuvõtmisega 2012. aasta juunis on MHD-de andmekogu asutamine lükatud edasi 2014. aasta jaanuarisse; eetikanõukogu moodustati 27.06.2013 aastal ning see kohtub esimest korda 2013. aasta sügisel).

Strateegia täielikult täitmata tegevustest pool (5) on seotud tegevustega tervishoiusektoris ning nende tegevustega minnakse osaliselt (muudetud sõnastuses) edasi uue korrupsioonivastase strateegiaga perioodiks 2013-2020.

Kuigi korrupsioonivastase strateegia 2008-2012 tegevuste raames viidi ellu suur osa planeeritud, ei saa siiski rahul olla ka kehtinud strateegia kõikide tegevuste elluviimisega. Näiteks ei ole KOV-de kulutuste avalikustamiseks kehtestatud ühtset vormi ning korrupsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse tõstmisele tervishoiusüsteemis ei ole tähelepanu pööratud. Mõlema teemaga jätkatakse korrupsioonivastase strateegiaga uuel perioodil. Oluliste elluviidud tegevustena töötati muu hulgas välja leebusprogramm, alustati seminariprogrammiga ettevõtjatele, koostati huvide konflikti käsiraamat, võeti vastu uus korrupsioonivastane seadus, täiendati eetikakoolitusi, viidi läbi uuring tervishoiusektori korrupsiooniriskide kaardistamiseks, võeti vastu erakondade rahastamisega seotud muudatused ning töötati välja motivatsioonisüsteem korrupsioonikuritegude menetlejatele.

Positiivse külje pealt võib välja tuua kahe suurema alaeesmärgi täitmiseks planeeritud tegevusi:

- huvide konflikti vältimine ning avaliku sektori töötajate korruptsioonivastase hoiaku tugevdamine ja eetilise käitumise edendamine
- korruptsioonikuritegude uurimise tõhustamine

Alaeesmärgid, millele on jätkuvalt vajalik rõhku pöörata ning mille täitmisega ei saa rahul olla:

- korruptsiooni vältimine kohalikes omavalitsustes
- korruptsioonivältimine tervishoius
- korruptsiooni vältimine riigi ja kohalike omavalitsuste asutatud sihtasutustes.
- korruptsiooni vältimine era- ja mittetulundussektoris.

1) Korruptsiooni vältimine era- ja mittetulundussektoris

Välja on töötatud nn leebusprogramm, struktuurivahendite seiresse on kaasatud kodanikuühendused. Olulisi samme on astunud korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse tõstmisel erasektoris: läbi on viidud koolitusi ajakirjanikele, samuti korruptsiooniprobleemi analüüs ajakirjanduses. Koostöös Kaubandus-Tööstuskojaga viidi läbi mitu seminari ettevõtjatele. Samas on osaliselt täidetud tegevus seoses MTÜde rahastamissüsteemi korrastamise ja avalikustamise süsteemi loomisega. Samuti ei ole seatud MTÜde rahastamise kriteeriumiks eetikakoodeksi olemasolu. Uue strateegia koostamise käigus peab endiselt planeerima ka spetsiifilise uuringu läbiviimise erasektori valdkonnas. Kuigi korruptsiooni vältimisele suunatud meetmete täitmist erasektoris võib hinnata positiivseks, ent sihtrühmani jõudmiseks tuleb veel oluliselt tööd teha, siis mittetulundussektori läbipaistvusele suunatud tegevuste täitmisega rahule jääda ei saa.

Täitmata tegevustest on eelkõige vajalik esile tõsta MTÜ-de rahastamise avalikustamisele suunatud süsteemi loomine (tegevus 2.1). Selle täitmisele suunatud tegevustega jätkatakse uue korruptsioonivastase strateegia tegevustega. Erasektori korruptsiooni ja MTÜde rahastamise läbipaistvuse suurendamisega tegeletakse edasi ka uue korruptsioonivastase strateegia tegevustes.

2) Huvide konflikti vältimine ning avaliku sektori töötajate korruptsioonivastase hoiaku tugevdamine ja eetilise käitumise edendamine

Planeeritud tegevustest on enamik täidetud. Välja töötati huvide konflikti käsiraamat (uue korruptsioonivastase strateegia käigus on seda plaanis täiendada); täiendati, uuendati ning viidi läbi koolitusi ametnikele ning laiendati koolitatavate sihtrühma. Läbi viidi planeeritud uuringud ning võeti vastu uus korruptsioonivastane seadus (jõustus 01.04.2013). Täitmata või osaliselt täidetud tegevustest saab välja tuua kaks ning need on mõlemad seotud seaduse jõustumisega. Esiteks, käivitumata on eetikanõukogu töö ning see on seotud uue avaliku teenistuse vastuvõtmisega (seadus jõustus 01.04.2013). Uue seaduse kohaselt moodustati ametnikueetika nõukogu 27.06.2013. a Vabariigi Valitsuse poolt rahandusministeeriumi juurde ning see kohtub esimest korda 2013. a sügisel. Teiseks, loomata on majanduslike huvide deklareerimise register. Uus register on planeeritud võtta kasutusse 01.01.2014.

Teises eesmärgis planeeritud tegevuste täitmisega võib jääda rahule. Korruptsioonivastase strateegia kõrvutamisel korruptsiooniuuringu tulemustega on kasvanud sihtgruppide teadlikkus ning vähem ametnike käituks korruptiivselt võrreldes varasema uuringuga. Samas eristusid 2010. aastal läbiviidud korruptsiooniuuringu põhjal selgelt mitte-eeslased ning noored, kes taunisid korruptsiooni vähem ning olid rohkem aldis korruptiivselt käituma.

3) Korruptsiooni vältimine kohalikes omavalitsustes

Loodud on ühtne elektrooniline rakendus kohalike omavalitsustele dokumentide väljapanekuks. Jätkuvalt peab tegelema KOV-ide kulude avalikustamise eesmärgi saavutamiseks. Muudetud on

kohaliku omavalitsuse korralduse seadust, mille kohaselt tagab volikogu sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise.

Planeeritud tegevustest on täies ulatuses täitmata üks (ühtse vormi kehtestamine KOV-de kulutuste avalikustamiseks). Korruptsioonivastases strateegias toodi selle kinnitamisel puudusena välja, et KOV-del puudub elektrooniline andmebaas rahaliste vahendite kasutamise detailseks jälgimiseks, seetõttu ei ole aruandlus kergesti kontrollitav ega anna infot selle kohta, kellega, mis summas ja millisel eesmärgil on tehinguid tehtud. Eeltoodu tõttu ei saa kohalike omavalitsuste osas tegevuste täitmisega täielikult rahule jääda. Sestap jätkatakse eeltoodud tegevusega ka uue korruptsioonivastase strateegia tegevustes saavutamaks nii KOV-de kui ka riigi kulutuste suurem läbipaistvus.

4) Korruptsiooni vältimine tervishoius

Tervishoiusektori korruptsiooni vältimiseks ettenähtud tegevustest täideti täielikult vaid üks ning osaliselt kaks (täielikult täitmata tegevusi 5). Korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevused tervishoiusektoris on kogu ulatuses täitmata (nii koolitused, juhtnõrde koostamine kui ka järelevalvele suunatud meetmed). Justiitsministeerium on seisukohal, et tervishoiusektoris ei ole tegeletud strateegias planeeritud korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevustega.

Kuigi korruptsiooniuring (2010) viitab võrreldes 2006. aastaga madalamale korruptsioonitasemele tervishoiusektoris, on tegu endiselt valdkonnaga, kus raporteeritakse korruptsiooni rohkem kui enamikes valdkondades. Teadlikkuse tõstmiseks tervishoius jätkatakse ka uue korruptsioonivastase strateegia 2013-2020 tegevustega.

5) Korruptsiooni vältimine riigi ja kohalike omavalitsuste asutatud sihtasutustes

Kolmest planeeritud tegevusest on täielikult täidetud üks: riigivaraseaduses ministri kohustuste täpsustamine riigi osalusega sihtasutuste asutajaõiguse teostamisel. Endiselt puudub justiitsministeeriumi hinnangul ühtne ülevaade sihtasutuste asutajate, eesmärkide, toetuste summade, toetuste eesmärkide ja võetud kohustuste kohta. Uue riigivara seadusega on ministeeriumidele antud otsene õigus sihtasutuste auditeerimiseks.

6) Korruptsiooni vältimine juhtimisõiguse taotlemisel, tehnoulevaatusel ja sõidukite registreerimisel

Osa planeeritud tegevustest on täitmata (biomeetriliste identifitseerimisseadmete kasutuselevõtt, elektroonilise valve kasutuselevõtt tehnoulevaatuspunktides, kaamerate paigaldamine väiksemates büroode juurde alale, kus tehakse registreerimiseelset ülevaadet). Kuigi kõik tegevused ei ole täidetud, on need osaliselt asendatud muude tegevustega (vt täpsemalt tegevuste aruandest) ning teemaga jätkatakse ka uue korruptsioonivastase strateegia käigus.

2006. aastal tunnistas 19% elanikest, et neilt on viimase 12 kuu jooksul küsitud tehnoulevaatusel, juhiloa saamisel ja sõiduki registreerimisel altkäemaksu. 2010. aastal küsiti korruptsiooni leviku kohta tehnoulevaatusel ning juhiloa saamise/sõiduki registreerimise osas eraldi. Seetõttu ei ole andmed üheselt võrreldavad. 2010. aastal tunnistas altkäemaksu küsimist tehnoulevaatusel 11% ning juhiloa saamisel/sõiduki registreerimisel 6% (kokku maksimaalselt 17%). Seega on kokkupuude altkäemaksuga tervikuna vähenenud: 2006. aastal 19% ning 2010. aastal maksimaalselt 17%.

7) Korruptsiooni vältimine poliitiliste parteide rahastamisel

Korruptsiooni vältimiseks poliitiliste parteide rahastamisel planeeriti kehtivasse strateegiasse 7 tegevust (neist 6 seoses erakondade rahastamise üle tõhusama kontrolli seadmisega). Erakondade rahastamisega seatud eesmärgid (kontrollorgani pädevuse laiendamine, aruannete avalikustamine, karistusõiguslike meetmete piisavuse analüüsimine, selgete rahastamisreeglite kehtestamine jm)

täideti ning erakonnaseaduse muudatused jõustusid 01.04.2011. Poliitiliste parteide rahastamine oli Euroopa Nõukogu korrupsioonivastase riikide ühenduse GRECO (Group of States Against Corruption) kolmanda hindamisvooru üheks teemaks. 2008. aastal Eestile antud soovitud hinnati 2012. aastal täidetuks (neist üks osaliselt täidetuks).

Tegevus, mis nägi ette senisest läbimõeldumate ja selgemate piirangute kehtestamist valimisreklaamile, on täitmata.

Kuigi planeeritud tegevustest vaid üks jäi täitmata, on poliitiliste parteide rahastamine ning reeglite piisavuse ja läbipaistvuse teemad tõusetunud 2012. aastal teravalt meedias ning ühiskonnas. Uue korrupsioonivastase strateegia (perioodiks 2013-2020) tegevustes pööratakse tähelepanu ka poliitilise korrupsiooni ennetamisele.

8) Korrupsioonikuritegude uurimise tõhustamine

Korrupsioonikuritegude uurimise tõhustamisele suunatud tegevused on peagu kõik täidetud (osaliselt täidetud on üks tegevus) ning planeeritud tegevuste täitmisega võib jääda rahule.

Korrupsioonikuritegude menetlemisega tegelevad Keskkriminaalpolitsei spetsialiseerunud menetlejad. Loodud on korrupsioonikuritegude menetlejate motivatsioonisüsteem ning viidud läbi mitmeid koolitusi. Lisaks on korrastatud isikuandmete varjatud kogumise regulatsiooni. Osaliselt on täidetud üks tegevus (riigihangete teostamise nõuete eest rikkumise selgem regulatsioon) – tegevus on täitmisel seoses karistusseadustiku revisjoniga (eelnoõ saadeti kooskõlastusele 17.07.2013).

4. Strateegia meetmete rakendamine

Korrupsioonivastase strateegia 2008-2012 koosneb 8-st alaeesmärgist. Need jagunevad omakorda 21-ks meetmeks ning 57-ks tegevuseks. Järgnevalt on kajastatud strateegia tegevusi meetmete kaupa vastavalt Vabariigi Valitsuse 13.12.2005 määruse nr 302 §-le 8.

I EESMÄRK - Korrupsiooni vältimine era- ja mittetulundussektoris

Korrupsiooni vältimine era- ja mittetulundussektoris koosnes neljast meetmest ning 12-st tegevusest.

1. Konkurentsikuritegude ennetamine ja kriminaalmenetlusala suutlikkuse suurendamine konkurentsivõime tegevuste menetlemisel (meede 1)

Konkurentsikuritegude ennetamisele ja konkurentsialaste süütegude menetlemise suutlikkuse suurendamisele suunatud tegevused täideti terves ulatuses.

Tegevus ja selle indikaatorid	Tähtaeg, täitmismärged ja maksumus	Täitja
1.1. Leebusprogrammi väljatöötamine	2008; Täidetud Asutuse tegevuskulud	Justiitsministeerium
Indikaatorid: <i>Leebusprogramm on välja töötatud ja vastab p.1.1 tingimustele</i>		

Nn. leebusprogramm võeti Riigikogu poolt vastu 20.01.2010 ning jõustus 27.02.2010. Seadusega loodi KarS §-is 400 sätestatud kuriteos (Konkurentsi kahjustav kokkulepe, otsus ja kooskõlastatud tegevus) osalemise korral võimalus kriminaalmenetluse lõpetamiseks isiku suhtes, kes esimesena esitab leebuse kohaldamise taotluse, milles sisalduv karistusseadustiku §-s 400 sätestatud kuriteole viitav teave võimaldab alustada kriminaalmenetlust. Juhul, kui leebusetootleja suhtes ei ole alust lõpetada kriminaalmenetlust, vähendatakse isikule mõistetavat karistust proportsionaalselt isikult kriminaalmenetluses saadud abiga. Nii kriminaalmenetluse lõpetamise kui ka karistuse vähendamise kohaldamine on seotud rangete tingimustega, millele taotleja peab vastama (nt ei ole leebusetootleja ise olnud konkurentsi kahjustava kokkuleppe algatajaks; leebuse kohaldamise taotlus, millega viidatakse KarS §-is 400 sätestatud kuriteole, on tehtud esimesena jm). Muudeti KarS § 400 koosseisu

(konkurentsi kahjustav kokkulepe, otsus ja kooskõlastatud tegevus), võrreldes 2008. ja 2009. aastaga registreeritud kuritegude arv kasvas.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
1.2. Konkurentsikuritegudes menetluse alustamise põhimõtetes kokkuleppimine	2008; Täidetud Asutuse tegevuskulud	Riigiprokuratuur
Indikaatorid: <i>Kindlaks on määratud tingimused, millistel juhtudel ja millise informatsiooni alusel alustatakse võimaliku konkurentsikuriteo uurimiseks kriminaalmenetlust.</i>		

Riigiprokuratuuri (RP) ja Konkurentsiamet (KA) leppisid kokku tingimused, millistel juhtudel ja millise informatsiooni alusel alustatakse võimaliku konkurentsikuriteo uurimiseks kriminaalmenetlust. Kriminaalmenetluste osas on KA partneriks RP süüdistusosakond: enne kriminaalmenetluste alustamist räägitakse teemad prokuröriga läbi, vaadatakse üle nii õiguslik kui taktikaline pool ning seejärel alustatakse menetlust.

Tabel 1. KarS § 400 alusel registreeritud kuriteod, 2007-2012

§	Kuriteo liik	2008	2009	2010	2011	2012
§ 400	Konkurentsi kahjustav kokkulepe, otsus ja kooskõlastatud tegevus	5	8	16	18	14

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
1.3. Koolituste korraldamine prokuröridele ja Konkurentsiameti menetlusõigusega ametnikele	2008-2012; Täidetud Asutuse tegevuskulud	Riigiprokuratuur; Konkurentsiamet
Indikaatorid: <i>Koolitused on toimunud.</i>		

Aastatel 2008-2012 toimus prokuröridele ja KA ametnikele erinevaid kartellide, konkurentsioiguse jm koolitusi ning seminare nii Eestis kui ka välisriikides.

2011. a toimusid Konkurentsiameti ametnikele järgmised koolitused:

1. Rahvusvaheline kartellikonverents Berliinis (14.-15.04), osales 2 ametnikku;
2. E.JL-i koolitus „Kriminaalmenetluse probleeme“ (19.04), osales 4 ametnikku;
3. Kriminaalmenetluse seadustiku muudatused, (mai-juuni), osales 7 ametnikku;
4. Rahvusvahelise konkurentsivõrgustiku (ICN) kartelliseminar Brügges(11.-13.10), osales 2 ametnikku.

Prokuröridele toimusid järgmised koolitused:

1. Ühine prokuratuuri korraldatud konkurentsioiguse koolitus majandusvaldkonnaga tegelevatele prokuröridele ja politseiametnikele; Tallinnas 03.03.2011 (osalejaid kokku 21).
2. Riigikohtu koolitus „Rahapesu ja konkurentsialased süüteod“. 19.05.2011 Tartus (18 prokuröri) Tallinnas 15.09.2011 (15 prokuröri).

2010. a toimusid Konkurentsiameti ametnikele järgmised koolitused:

1. Aktuaalsetest probleemidest karistusõiguses (18.03), osales 2 KA ametnikku;
2. EnCase® Computer Forensics I kursus Inglismaal (6.-11.09), osales 1 ametnik;
3. EnCase® Computer Forensics II kursus Inglismaal (13.-16.09), osales 1 ametnik;

Prokuröridele vastavaid koolitusi 2010. a ei toimunud.

2009. a toimusid Konkurentsiameti ametnikele järgmised koolitused:

1. Jälitustoimingute koolitus KA-s (KKP, 03.02.09), osales 7 KA ametnikku;
2. Rahvusvaheline kartelliseminar Peterburgis (19-20.05.09), osales 1 KA ametnik
3. Analüüsikoolitus KA-s (KKP, 12.06.09), 5 KA-st ja 1 Riigiprokuratuurist
4. Forensic IT koolitusprojekt konkurentsiametnikele, 3 moodulit, osales 1 KA ametnik
5. Rahvusvahelise konkurentsivõrgustiku (ICN) kartelliseminar Kairos (27-29.10.09), osales 1 KA ametnik;
6. Riigikohtu koolitus konkurentsivõrgustiku (01- 02.10.2009), osales 1 prokurör.

2008. a toimusid Konkurentsiameti ametnikele järgmised koolitused:

- 1) "Karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku rakendamine praktikas" (H. Särgava, 02.10.08), 15 ametnikule;
- 2) Rahvusvahelise konkurentsivõrgustiku (ICN) kartelliseminar Lissabonis (28-30.10.08), osales 1 ametnik;
- 3) "Küsitlemine seletuse võtmisel" (21.01.09), 17 ametnikule.

Lisaks osales üks riigiprokurör konkurentsialasel (konkurentsivõrgustiku ja kartellikokkulepped) koolitusel.

2. Korruptsiooniohu vähendamine mittetulundussektoris

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
2.1. MTÜ-de rahastamissüsteemi korrastamine ja avalikustamise süsteemi loomine	2008; Täidetud osaliselt 46850,98 eurot ⁷ (2011: 6206 EUR; 2012: 40 644,98 EUR)	SiM
Indikaatorid:		
<ul style="list-style-type: none"> - MTÜ-de riigieelarvelistest vahenditest rahastamise ühtse süsteemi väljatöötamise kontseptsioonis on loodud MTÜ-de riigi ja KOV eelarvest rahastamise avalikustamise süsteem: avalikkusel on ülevaade saadavatest toetustest. - Kaalutakse avalikustamissüsteemiga hõlmata ka seltsingud, füüsilised isikud jt, kes saavad toetusi riigi/KOV eelarvest. 		

MTÜde rahastamissüsteemi korrastamise ja avalikustamise süsteemi loomine tuleneb Vabariigi Valitsuse 26.03.2009 kabinetinõupidamise otsusega heaks kiidetud regionaalministri esitatud kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsioonist
https://www.siseministeerium.ee/public/Rahkon_260309.pdf

Siseministeerium alustas 2011. aastal kinnitatud kodanikeühenduste rahastamise korrastamise programmi elluviimist (info leitav: <https://www.siseministeerium.ee/rahkon/>). Kodanikuühenduste rahastamise korrastamise programmi raames töötati välja:

1. Järgnevad ühtsed rahastamise põhimõtted:
 - toetuse andmine ja kasutamine on läbipaistev;
 - ühendustele on tagatud võrdne ligipääs rahastamisele;
 - rahastamine põhineb avalikul huvil ja on kooskõlas riigi/KOVi strateegiliste eesmärkidega;
 - ühenduste riigieelarveline rahastamine on tulemuslik;
 - rahastamine edendab ühenduste võimekust;
 - rahastamisprotsessi väljatöötamisse kaasatakse seotud osapooled.
2. Juhendmaterjalid koos näidisdokumentidega rahastamise liikide lõikes.
Juhendmaterjalid on suunatud kodanikuühenduste rahastajatele (ministeeriumidele ja kohalikele omavalitsustele) ja on kasutatavad nii olemasolevate rahastamise protsesside täiendamisel kui ka uute rahastamise kordade väljatöötamisel. Juhendmaterjalid annavad vastuste küsimustele:

⁷ Tegu on 2011-2013 ellu viidud „Kodanikeühenduste rahastamise korrastamise programmi“ maksumusega. Tegevust rahastati Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Riigi, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine“ raames. Kogu programmi maksumus perioodil 2011-2013 oli 111 426,08 eurot.

- Kuidas hinnata rahastamise tulemuslikkust?
- Kuidas tagada avaliku raha kasutamise läbipaistvus?
- Kas ja kuidas siduda toetuse andmine kohaliku omavalitsuse strateegiliste eesmärkidega?
- Millal anda ühendusele tegevus- ja millal projektitoetust?

Juhendmaterjalide rakendamiseks viidi läbi 18 koolitust (viimane koolitus toimus 27.03.13). Koolitustel osales kokku 379 inimest (s.h 63 ministeeriumidest, 199 KOV-idest ja 117 kodanikuühendustest). Ühepäevased (8 ak/h) koolitused viidi läbi erinevates maakonna linnades. Koolituste tagasisides avaldas 85% osalejatest täielikku või osalist valmisolekut juhendmaterjale oma igapäevatoos rakendada.

Juhendmaterjalide kasutuselevõtt ministeeriumides ja KOVides loob eelduse rahastamise korrastamiseks ja rahastamisotsuste süsteemseks avalikustamiseks, kuid on vabatahtlik (Juhendmaterjali põhimõtete järgimine on soovituslik, mille rakendamist tagatakse läbi pehmete meetmete (heade näidete kogumine ja levitamine, koolitused jne). Rahastamise läbipaistvuse tagamiseks annab juhendmaterjal soovitusel avalikustada ministeeriumidel, KOVidel ja teistel kodanikuühenduste rahastajatel oma veebilehtedel avalik info ühenduste rahastamise põhimõtete kohta ning rahastamisprotsesside ja selle tulemuste kohta, sh eraldatud toetused, toetuse saajad ja projektide lühikirjeldused.

Programm lõppes 31.03.2013. Teavitustegevuste elluviimisega jätkatakse Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014 raames.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
2.2. MTÜ-de rahastamisel riigi ja KOV eelarvest seatakse üheks kriteeriumiks MTÜ eetikakoodeksi olemasolu (nt MTÜ avalikustatud otsus kodanikuühenduste eetikakoodeksiga liitumise kohta) ja selle järgimine. MTÜ-de, riigi- ja KOV asutuste informeerimine vastavast nõudest.	2010; Täitmata -	SiM
Indikaatorid: - MTÜ-del on avalikustatud eetikakoodeksid ning neid rakendatakse. - MTÜ-d, riigi ja KOV asutused on uutest reeglitest teadlikud ja rakendavad neid. - Raha eraldamisel võetakse arvesse eetikakoodeksi olemasolu.		

MTÜde rahastamisel riigi ja KOV eelarvest ei ole eetikakoodeksi olemasolu eelduseks loodud. Tegevust ei planeerita uude strateegiasse.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
2.3. MTÜ-de majandusaasta aruannete avalikustamine mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris	2010; Täidetud Projekti rahastati EL struktuuritoetusest – aruannete esitamise rakendust äriühingutele ja MTÜ-dele eraldi välja ei ole võimalik tuua. Projekti toetati kokku 379 600,42 euroga (5 939 456 krooni) (2010).	JuM
Indikaatorid: MTÜ-d, kes seni on oma majandusaasta aruandeid esitanud Maksu- ja Tolliameti piirkondlikule struktuuriüksusele, esitavad oma aruandeid registrit pidavale kohtule ja need muutuvad avalikuks.		

Alates 2010. aastast esitavad MTÜ-d majandusaastaruanded mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile: <https://ettevotjaportaal.rik.ee>. Aruanded on kättesaadavad ID-kaardiga sisenedes ning pärast teenustasu maksmist.

3. MTÜ-de kaasamine eurofondide järelevalvesse

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
3.1. Kodanikuühiskonda esindavaid valitsusväliseid organisatsioone kaasatakse struktuurivahendite seiresse ning tagatakse nende esindajate osalemine seirekomisjonides ning vajadusel ka teistes struktuurivahendite seirega seotud komisjonides ja töörühmades	2008; Täidetud 9970,22 eurot (156000 krooni): struktuurifondi vahendid (2008)	RaM (KKM, HTM, MKM)
Indikaatorid: <i>Partnerlusleping on olemas, MTÜ-d osalevad vastavates komisjonides ja töörühmades.</i>		

Struktuurivahendite seirekomisjonide töösse on kaasatud sõltuvalt rakenduskava iseloomust Eesti Looduskaitse Selts, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Ametiühingute Keskliit, Tööandjate Keskliit, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit. Lisaks osalevad seirekomisjonides ka Eesti Maaomavalitsuste Liit ja Linnade Liit ning võimalik on osaleda ka vaatelejana.

4. Korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse suurendamine erasektoris

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
4.1. Ettevõtjatele kavandatud seminarisarija väljatöötamine ja korraldamine, sh ettevõtjate teavitamine OECD altkäemaksuvastase konventsiooni ⁸ printsiipidest	2009; Täidetud 1990,85 eurot (31150 EEK) (2008: 616,75 EUR; 2009: 1374,1 EUR)	JuM
Indikaatorid: <i>Vähemalt 1 kord aastas peetud seminar, mis vastab p 1.2. nimetatud põhimõtetele.</i>		

Ettevõtjatele suunatud seminarisari sai alguse 2009. aastal ning seni on toimunud seminar kolmel korral. 2009. aastal esimest korda toimunud seminaril keskenduti kartellikuritegudele ning leebusprogrammile („Kartellikuriteod Eestis ning nendevastane leebusprogramm“). Järgneval kahel aastal olid seminari teemadeks „Aus äritegevus riikides, kus aus äri pole võimalik“ ning „Riigihanked ja aus äritegevus“. 2012. aastal seminari ei toimunud. Koostöö ettevõtjatega on korruptsioonivastase strateegia fookuses ka kavandatavas strateegias.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
4.2. Leebusprogrammi rakendamiseks ettevõtjate teavitamine, sh ettevõtjatele suunatud rahvusvahelise konverentsi korraldamine	2009; Täidetud -	MKM
Indikaatorid: - <i>On avaldatud teavitava sisuga artikleid meedias ning koolitatud ettevõtjaid ja õigusteenuse osutajaid.</i> - <i>Pärast leebusprogrammi vastuvõtmist on peetud rahvusvaheline konverents.</i>		

Pärast leebusprogrammi vastuvõtmist on aastatel 2008-2012 toimunud erinevaid seminare ning koolitusi ettevõtjatele, mille sisuks oli konkurentsiõigus ning leebusprogramm.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
4.3. Koolitused ajakirjanikele (sh maakonnaajakirjanikele) uuriva ajakirjanduse edendamiseks	2009-2012; Täidetud 1917,35 eurot (30 000 EEK) (2008)	MTÜ Korruptsioonivaba Eesti
Indikaatorid: <i>Koolitused on korraldatud.</i>		

Korruptsioonivastase strateegia tegevuste raames viidi läbi uuring läbipaistvusest Eesti ajakirjanduses: [Kõuts-Klemm, R; Suni, R. 2009. Lähipaistvus Eesti ajakirjanduses](#). Samuti viidi 2009. aastal läbi koolitused ajakirjanikele uuriva ajakirjanduse edendamiseks. Koolitustel käsitleti kahte

⁸ Rahvusvahelistes äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsioon: <http://www.korruptsioon.ee/6448>.

teemat: korruptsiooni võimalikkusest ajakirjanduses ning korruptsiooni kajastamisest ajakirjanduses. Koolitustel osales 40 ajakirjanikku 21 toimetusest.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
4.4. Korruptsiooniprobleemi analüüs ajakirjanduses	2008; Täidetud 7669,4 eurot (120 000 EEK)	MTÜ Korruptsioonivaba Eesti
Indikaatorid: - Analüüs on tehtud ja annab vastuse küsimusele, kas ajakirjanduses esineb korruptsiooni ning kui ulatuslik see on; millisel kujul korruptsiooni esineb. - Vajadusel juhtnöörid probleemide vältimiseks.		

MTÜ Korruptsioonivaba Eesti koostas ning avaldas 2011. a veebipõhise ajakirjaniku huvide konflikti käsiraamatu: <http://transparency.ee/cm/kasiraamat>.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
4.5. Korruptsiooni ja pettuste leviku kaardistamine erasektoris	2009; Osaliselt täidetud -	JuM
Indikaatorid: <i>Uuring, mis annab vastuse, kui ulatuslik on ning mis vormis avaldub korruptsioon erasektoris.</i>		

Korruptsiooni ja pettuste leviku kaardistamise uuring erasektoris jäi riigieelarveliste vahendite puudumise läbi viimata. Seetõttu täideti tegevus osaliselt – Justiitsministeeriumi regulaarse korruptsiooniuuringu käigus on üheks sihtrühmaks erasektor. Uue korruptsioonivastase strateegia tegevustesse planeeritakse vastava uuringu läbiviimine.

II EESMÄRK - Huvide konflikti vältimine ning avaliku sektori töötajate korruptsioonivastase hoiaku tugevdamine ja eetilise käitumise edendamine

Eesmärk hõlmas kolm meedet 9 tegevusega.

5. Korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse suurendamine erasektoris

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
5.1. Uue korruptsioonivastase seaduse väljatöötamine, mis hõlmaks nii huvide konflikti ennetamise muudetud regulatsiooni kui majanduslike huvide deklareerimise uut korraldust	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>Vastuvõetud uus KVS, millega pannakse alus ka toimivale deklaratsioonide süsteemile.</i>		
5.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide andmekogu asutamine	2009-2010 Täitmata	JuM
Indikaatorid: <i>Rakendunud deklaratsioonide andmekogu.</i>		

Uus korruptsioonivastane seadus võeti Riigikogu poolt vastu 06.06.2012 ning jõustus 01.04.2013. Uue korruptsioonivastase seaduse § 13 lg 4, mille alusel asutab Vabariigi Valitsus huvide deklaratsioonide registri, jõustub 01.01.2014.

6. Avaliku sektori töötajate korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse suurendamine

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
6.1. Eetika õppevahendite ajakohastamine: uute videokaasuste lisamine, Eesti olukorral põhinevate juhtumianalüüside koostamine; huvide konflikti puudutavate kaasuste lisamine	2008-2012 Täidetud 7061,75 eurot (110 492,4 EEK)	Riigikantselei (2010. aastast vastutab avaliku teenistuse eetika arendamise eest Rahandusministeeriu

		m (RaM)
Indikaatorid: <i>Õppematerjalid on täiendatud.</i>		

Eetika õppevahend "Eetika avalikus sektoris" ajakohastati ja publitseeriti DVD-kandjal 300 tiraazis (2010). Õppevahendile on lisatud kaks ingliskeelset õppefilmi plaadilt "Public Sector Ethics Resource Series", 4 videolõiku ETV arhiivimaterjalide hulgast ("Pealtnägija"), täiendavad lugemismaterjalid ja valdkonda reguleerivate õigusaktide viimased redaktsioonid.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
6.2. Eesti-spetsiifilise huvide konflikti käsiraamatu koostamine, tutvustamine ja levitamine (sh veebilehtedel www.korruptsioon.ee ; www.avalikteenistus.ee ; www.aktiva.ee)	2010; Täidetud -	Riigikantselei JuM (2010. aastast vastutab avaliku teenistuse eetika arendamise eest RaM)
Indikaatorid: <i>Käsiraamat on koostatud ja seda on tutvustatud.</i>		

Huvide konflikti käsiraamat avaliku sektori töötajatele valmis ning avaldati 2011. aastal veebis www.korruptsioon.ee/huvidekonflikt ja otselink on lisatud aadressile www.avalikteenistus.ee. Justiits- ja rahandusministeerium tutvustasid käsiraamatut justiitsministeeriumis 31.05.2011.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
6.3. Eetikakoolituste korraldamine erinevatele avaliku sektori organisatsioonide töötajatele (sh avalikele teenistujatele)	2009-2012; Täidetud 63954,45 eurot (2008: 5075,54 EUR; 2009: 17817,21 EUR; 2010: 10132,44 EUR; 2011: 14896,04 EUR; 2012: 24837,84 EUR)	Riigikantselei (2010. aastast vastutab avaliku teenistuse eetika arendamise eest RaM)
Indikaatorid: <i>Avaliku eetika koolituste sihtrühma on laiendatud kõigile avaliku sektori töötajatele:</i> 1) riigiasutuste ja põhiseaduslike institutsioonide töötajad; 2) KOV asutuste ametnikud; 3) riigi- ja KOV asutuste hallatavate asutuste töötajad; 4) valla- ja linnavolikogude liikmed; 5) MTÜ-de liikmed; 6) riigi ja KOV osalusega ettevõtete töötajad; 7) vajadusel teised sihtrühmad		

Avaliku eetika koolituste sihtrühma laiendati kõigile avaliku sektori töötajatele, s.h riigiasutuste ja põhiseaduslike institutsioonide töötajatele, KOV asutuste ametnikele, riigi- ja KOV asutuste hallatavate asutuste töötajatele, valla- ja linnavolikogude liikmetele, MTÜ-de liikmetele, riigi ja KOV osalusega ettevõtete töötajatele. Ajakohastati ka avaliku teenistuse eetika koolitusprogrammi ning töötati välja teistele avaliku sektori sihtgruppidele suunatud 1-päevane avaliku sektori eetika koolitusprogramm. Uuendatud avaliku teenistuse eetika koolitusprogramm koosneb kahest moodulist, millest esimene keskendub ametnikueetika baasteadmistele ja teine ametnikueetika teemadest süvitsi huvitatud ametnikele.

Perioodil 2008-2012 läbis „Keskse koolituse programmist“ avaliku teenistuse etikakoolituse 526 ametnikku ja 152 avaliku sektori töötajat.

Riigi- ja kohaliku ametnikele (avaliku teenistuse seaduse mõistes) on suunatud avaliku teenistuse eetika kahest moodulist koosnev koolitusprogramm. Esimene moodul (1 päev) on suunatud ametnikueetika baasteadmistele, teine moodul (1 päev) keskendub ametnike töös esinevate eetikadilemmade lahendamisele. Ülejäänud avaliku sektori sihtgrupid (KOV volikogude liikmed, riigi- ja

KOV hallatavate asutuste töötajad, riigi ja KOV osalusega MTÜd, SAd ja äriühingud) saavad osaleda avaliku sektori eetika koolitusprogrammis (1 päev). Koolitus keskendub avaliku sektori ülestele eetikaküsimustele, korrupsioonivastase seaduse piirangutele ning avalikus sektoris esinevate eetiliste probleemide lahendamisele.

2012. a toimus 3 I mooduli koolitust (55 osalejat) ja 2 II mooduli koolitust (32 osalejat). 2012. aastal viidi avaliku sektori eetika koolitusprogrammi raames läbi 2 koolitust, osalejaid 23.

2011. a viidi läbi 4 avaliku teenistuse eetika I mooduli koolitust 80 osalejale, II mooduli koolitusi viidi läbi 3 (60 osalejat). Avaliku sektori eetika koolitusi viidi 2011. a läbi 5 (82 osalejat). 2011. a oli avaliku eetika koolitustel osalenute koguarv 222.

2010. a viidi läbi 4 avaliku teenistuse eetika I mooduli koolitust 86 osalejale, 1 avaliku teenistuse eetika II mooduli koolitus 21 osalejale ja 3 avaliku sektori eetikakoolitust 47 osalejale. Eetikakoolitustel osalenute koguarv 2010 a oli 154.

2009. aastal toimusid avaliku teenistuse eetikakoolitused lähtudes 8.08.2008. a Riigikantselei ja Sisekaitseakadeemia vahel sõlmitud lepingust eetikakoolituste läbiviimiseks perioodil 2008-2009. Lisaks sõlmiti lepingu muudatus ühe täiendava koolituse läbiviimiseks 2009. aastal. 2009. aastal korraldati 7 kahepäevast eetikakoolitust, milles osales 158 avalikku teenistujat riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametiasutustest.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
6.4. Käivitatakse regulaarne eetikanõukogu töö	2008; Osaliselt täidetud -	Riigikantselei (2010. aastast vastutab avaliku teenistuse eetika arendamise eest RaM)
Indikaatorid: - Nõukogu on moodustatud, kohtub regulaarselt ja pakub avalikus teenistuses ettetulevate eetiliste probleemide lahendusi. - Eetikanõukogu kaudu toimub avaliku teenistuse põhiväärtuste ja eetika tugevdamine.		

Eetikanõukogu moodustamise alus lisati avaliku teenistuse seaduse eelnõusse (seadus võeti vastu 13.06.2012 ning jõustus 01.04.2013). Seaduse § 12 lg 1 kohaselt moodustab Vabariigi Valitsus Rahandusministeeriumi juurde ametnikueetika nõukogu (edaspidi eetikanõukogu), mille tegevuse eesmärk on ametnike põhiväärtuste ja ametnikueetika tugevdamine. Eetikanõukogu koosseisu kehtestab Vabariigi Valitsus rahandusministri ettepanekul kuni kolmeks aastaks. Eetikanõukogu moodustati 27.06.2013 ning kohtub esimest korda 2013. aasta sügisel.

7. Korrupsiooni- ja eetikaalaste uuringute korraldamine

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
7.1. Eesti korrupsioonitaseme kordusuuringu korraldamine	2010; Täidetud 23 970,06 eurot (375 050 EEK)	JuM
Indikaatorid: Kordusuuring on tehtud (valimisse on kaasatud ka MTÜ-d), avalikustatud ja ilmunud trükisena kriminaalpoliitika uuringute sarjas.		
7.2. Ametnike rolle ja hoiakuid kaardistava kordusuuringu korraldamine	2009; Täidetud 10 407,37 eurot (162 840 EEK)	Riigikantselei
Indikaatorid: Kordusuuring on tehtud ja avalikustatud.		
7.3. Teavitaja kaitse süsteemi vajalikkuse ning sobivuse analüüs: avaliku ja erasektori organisatsioonide kaardistamine	2009; Täidetud -	JuM
Indikaatorid: Analüüs annab vastuse, millistes asutustes ja ettevõtlussektorites on otstarbekas korrupsioonist teavitamise		

juhendite väljatöötamine ja kus need tuleks muuta kohustuslikuks.

Eesti korrupsioonitaseme kordusuuring valmis 2010. aastal (<http://www.korrupsioon.ee/50628>).

Ametnike rolle ja hoiakuid kaardistav kordusuuring viidi läbi ja on kättesaadav elektrooniliselt: (http://www.emor.ee/public/documents/sectorid/Rollid_ja_hoiakud_avalikus_teenistuses_2009.pdf).

Teavitaja kaitse süsteemi analüüs viidi läbi uut korrupsioonivastase seaduse eelnõud koostades.

III EESMÄRK – Korrupsiooni vältimine kohalikes omavalitsustes

Kolmanda eesmärgi täitmisele oli suunatud kaks meetet kuue tegevusega.

8. KOV kohta käiva info kättesaadavuse parandamine

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
8.1. Lepingulise delegerimise korrupsioonitundlikkuse analüüs	2009; Täidetud -	JuM

Lepingulise delegerimise analüüs on läbi viidud ning avaldatud.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
8.2. Ühtse vormi kehtestamine KOV-de kulutuste avalikustamiseks	2010; Täitmata -	SiM

Indikaatorid:
Ühtne vorm on kehtestatud ning KOV-d avalikustavad oma kulusid.

Ühtset vormi KOV-i kulutuste avalikustamiseks loodud ei ole. Nii SiM kui ka RaM on leidnud, et kohalike omavalitsuste kohta on piisavalt infot saldoandmike infosüsteemis (<https://saldo.fin.ee/>). Seetõttu ei peetud vajalikuks ka ühtse elektroonilise andmebaasi loomist. Samas ei ole olemas olnud andmete avalikustamise võimalust läbi avalike päringute. Endiselt ei ole lahendatud Korrupsioonivastases strateegias 2008-2012 toodud probleemi: „KOV-del puudub elektrooniline andmebaas rahaliste vahendite kasutamise detailseks jälgimiseks, seetõttu ei ole aruandlus kergesti kontrollitav ega anna infot selle kohta, kellega, mis summas ja millisel eesmärgil on tehinguid tehtud.“ 2012. aastal loodi erasektori poolt kohalike omavalitsuste majandusandmete vaatamiseks ajutiselt kättesaadav olnud rakendus LEO – ehk Läbipaistev Eesti Omavalitsus. KOVide finantstehingute kohta avalikkusele info andmiseks planeeritakse uue korrupsioonivastase strateegia raames käivitada infosüsteemi LEO etapiviisiliselt juba olemasolevate andmete põhjal.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
8.3. Ühtse elektroonilise rakenduse loomine KOV-dele ametlike dokumentide väljapanekuks ja nõude täitmise jälgimine	2010; Täidetud 229 571,9 eurot ⁹ (2009: 67972,65 EUR; 2010: 98683,35 EUR; 2011: 62915,9 EUR)	SiM

Indikaatorid:
- *Ühtne veebilehe formaat on loodud.*
- *Teabe avalikustamist jälgitakse ning avalikustamine on KOV-des muutunud süsteemsemaks ja ühtlasemaks.*

Kohalikele omavalitsustele on loodud ühtne rakendus ametlike dokumentide kasutuselevõtuks, kuid selle kasutuselevõtt on vabatahtlik. Ühtne veebilehe lahendus (Kohaliku omavalitsuse teenuse portaali KOVTP) on kasutusel 84-s omavalitsuses ning 15 maavalitsuses. KOVid ei ole kohustatud kasutama KOVTP-i teabenõude moodulit, kuid võimalused selleks on loodud. Digitaalset dokumendihaldust

⁹ Tegevuse täitmiseks viidi ellu projektid „Kohalike omavalitsuste universaalne teenusteportaal“ maksumusega 229 571,9 EUR (rakendati 2009-2011) ja jätkuprojekt „Kohalike omavalitsuste teenuste portaali funktsionaalsuse täiendamine“ maksumusega 163 614 EUR (rakendati alates 2012, projekt on veel käimas ning summa ei ole arvestatud strateegia täitmise kuludesse), mida rahastati Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „infoühiskonna edendamine“ vahenditest.

kasutavate KOVide osakaal on üle 90% (kõigis KOVides ei ole veel täielikult mindud üle digitaalsele dokumendihaldusele).

Teabe avalikustamise üle teostab riiklikku järelevalvet Andmekaitseinspeksioon, sh järelevalvet selle üle kas teabevaldaja täidab teabe avalikustamise ning veebilehe pidamise kohustust (AvTS § 45 lg 5,6). Kontrolli teabe avalikustamise üle teostab pisteliselt riigikontroll. Teabe avalikustamine on muutunud siseministeeriumi hinnangul süsteemsemaks (võimaldab ametnikel infot veebilehele üles laadida) ning ka ühtlasemaks (veebilehe ühenäoline struktuur).

9. KOV kohta käiva info kättesaadavuse parandamine

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
9.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOF) eelnõu ettevalmistamine	2009 Täidetud	RaM
Indikaatorid: - KOF on esitatud menetlemiseks Riigikogule. - Audiitorkontrolli läbiviimine KOV majandusaasta aruande kohta on tehtud kohustuslikuks.		

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOF) võeti vastu 16.09.2010 ning jõustus 01.01.2011. Vastavalt audiitortegevuse seaduse §-ile 91 on raamatupidamise audit kohaliku omavalitsuse üksusele kohustuslik.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
9.2. Siseauditi kohustuslikuks muutmine KOV-des	2010; Osaliselt täidetud Asutuse tegevuskulud	SiM
Indikaatorid: - Õigusaktid on vastuvõetud ja siseauditi tegemine on kohustuslik kõikides KOV-des. - Loodud on erinevad võimalused (nt mitme KOV-i ühine või maakondliku liidu poolt osutatav audiitorteenus) siseauditi teostamiseks.		

01.01.2011 jõustus kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus (KOF), mille rakendussätte §-ga 63 muudeti KOKS-i täiendades seda §-ga 48¹ „Sisekontrollisüsteem ja siseauditeerimine“. Selle sättega reguleeritakse KOVde sisekontrollisüsteemi ja -auditeerimise korraldust. Regulatsiooni kohaselt tagab volikogu sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise. Selle kohustuse täitmiseks võib luua ametikoha või struktuuriüksuse või teenuse sisse osta lepinguliselt teenusepakkujalt. Seni on seda tehtud üksikutes omavalitsustes. Siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise alusena rakendatakse audiitortegevuse seaduses sätestatud, kutsetegevuse maht ja ulatus on kohaliku elu küsimusena volikogu otsustada. Nimetatud paragrahv jõustus üleminekuajaga alates 01.01.2013. Uue korrupsioonivastase strateegia käigus jätkatakse siseauditi teemaga: analüüsitakse sisekontrollisüsteemi rakendamise toimimist KOV-des ning samuti tegeletakse KOVide juhendamise ja motiveerimisega sisekontrollisüsteemi rakendamisel.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
9.3. KOV-de siseauditi süsteemi kehtestamine seadusega	2010; Täidetud Asutuse tegevuskulud	SiM
Indikaatorid: - KOKS-i on täiendatud. - Ühtne KOV-de siseauditi eeskiri on välja töötatud ja on kohustuslik kõigile KOV-dele		

KOKS § 48¹ lõikest 8 tulenevalt rakendatakse kohaliku omavalitsuse üksuses siseaudiitori kutsetegevuse korraldamisel ja tema kutsetegevuse alusena audiitortegevuse seaduses sätestatud. Siseaudiitori kutsetegevuse standardid on sätestatud audiitortegevuse seaduses §-s 70. Osundatud paragrahvi lõige 2 annab volituse rahandusministrile määrusega vastavate standardite kehtestamiseks (vastav rahandusministri määrus on vastu võetud 13.12.2011).

IV EESMÄRK – Korrupsiooni vältimine tervishoius

Korruptsiooni vältimiseks tervishoius nägi korruptsioonivastane strateegia ette 8 tegevust.

10. Info saamine korruptsiooni ulatuse kohta tervishoius

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
10.1. Tervishoiu korruptsiooniprobleemi põhjalik kaardistamine ning korruptsioonivastase strateegia täiendamine (vajadusel eraldi tegevuskava loomine), võttes arvesse ka rahvusvahelise meditsiinipettuste vastase võrgustiku (NHS4) kogemusi.	2009; Täidetud 28757,58 eurot (2010: 3396,01 EUR 2011: 25361,5t EUR)	SoM JuM
Indikaatorid: - <i>Uuring on läbi viidud ning kõige korruptsiooniohtlikumad valdkonnad on kaardistatud.</i> - <i>Korruptsioonivastast strateegiat on täiendatud meetmetega.</i>		

[Tervishoiusüsteemi pettuseid ja korruptsiooniriske kaardistav uuring](#) valmis ESF-i vahenditest Justiitsministeeriumi tellimisel 2011. aasta novembris ning Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskuse poolt 2011. aastal. Uuringus toodud meetmed ja ettepanekud olid sisendiks uue korruptsioonivastase strateegia koostamisel.

11. Korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse tõstmine tervishoius

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
11.1. Eetikakoolituste korraldamine tervishoiutöötajatele	2010 Täitmata	SoM
Indikaatorid: <i>Koolitused on toimunud.</i>		
11.2. Tervishoiusektori spetsiifilise huvide konflikti vältimise juhtnööride väljatöötamine ja teavitustegevuse korraldamine tervishoiusektoris	2011 Täitmata	SoM
Indikaatorid: - <i>Juhtnöörid on välja töötatud ning tutvustatud tervishoiutöötajatele ning patsientidele (nt teavitusmaterjal).</i> - <i>Vajadusel Eesti arstieetika koodeksi täiendamine</i>		
11.3. Tervishoiu järelevalveametnike koolitamine korruptsioonijuhtumite tuvastamiseks	2011 Täitmata	SoM
Indikaatorid: <i>Koolitused on toimunud.</i>		
11.4. Korruptsioonijuhtumitest teavitamise süsteemi väljatöötamine tervishoius	2011 Täitmata	SoM
Indikaatorid: <i>Teavitussüsteem on välja töötatud ning toimib.</i>		

Tegevused 11.1–11.4 on täitmata. Tegevused 11.1.-11.2 on sotsiaalministeeriumi hinnangul täitmata ressursipuudusel. Tegevuse 11.3. osas on sotsiaalministeerium seisukohal, et vastava järelevalve teostamine ei ole Terviseameti pädevuses. 11.4. osas peetakse tegevust väljaspool tervise valdkonda asuvaks ning seetõttu dubleerivaks ja ebamõistlikuks. Justiitsministeeriumi hinnangul ei ole korruptsiooni- ja eetikaalase teadlikkuse tõstmisega tervishoius tegeletud. Läbipaistvuse suurendamisele tervishoius pööratakse tähelepanu jätkuvalt uue korruptsioonivastase strateegiaga.

12. Läbipaistvuse suurendamine teenuste osutamisel

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
12.1. SoM 22.06.04 määruse nr 85 täiendamine, et vältida pettust tõendite väljastamisel	2009 Täitmata Asutuse tegevuskulud	SoM
Indikaatorid: <i>Määrust on täiendatud ning täpselt fikseeritud, millisel juhul on menetlustoimingust puudumine lubatud.</i>		

Tegevuse 12.1 osas ei ole Sotsiaalministeeriumi ja Justiitsministeeriumi poolt sobivat regulatsiooni välja töötatud ning selleks on tegevus planeeritud ka uue korrupsioonivastase strateegia tegevustesse. Tegevuse osas on osapoolte vahel toimunud mitmed kohtumised.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
12.2. Digitaalse meditsiinidokumentatsiooni kasutuselevõtmine ning tervise infosüsteemiga seotud lahenduste väljatöötamine (SMS-side, arsti vastuvõtuaaja digitaalne meeldetuletus)	2012 Osaliselt täidetud 2014492 eurot (E-tervise projektide rahastamine 2012)	SoM
Indikaatorid: <i>Menetlusdokumendid on digitaalsed.</i>		
12.3. Elektroonilise järjekorrasüsteemi loomine	2011 Osaliselt täidetud	SoM
Indikaatorid: - <i>E-registratuur on loodud ning sellega on liitunud tervishoiuasutused ja perearstid.</i> - <i>Ristkasutus Tervishoiuameti, Haigekassa ning Maksu-ja Tolliameti andmekogude vahel on loodud.</i>		

2012. aastal jätkati e-tervise teenuste arendamisega. Prioriteetideks olid lisaks tervise infosüsteemi kasutusaktiivsuse tõstmisele olemasolevate funktsionaalsuste jätkusuutliku töö tagamine ning loodavate e-labori ja statistika mooduli juurutamine. Jätkati e-kiirabi süsteemi kui terviku loomist ja juurutamist. Jätkati tervisevaldkonna registrite ja tervise infosüsteemi andmevahetuseks vajalike tegevustega.

E-registratuuri arendus on tehtud ning 2012. aastal seda täiendati. Teenused võimaldavad saatekirjade saatmist ja vaatamist, süsteemi on võimalik esitada ka broneerimiseks vabu aegu.

V EESMÄRK - Korrupsiooni vältimine riigi ja kohalike omavalitsuste asutatud sihtasutustes

Eesmärk sisaldas kahte meetet ning kolme tegevust, millest üks on täielikult ning kaks osaliselt täidetud.

13. Täpsema info kogumine riigi ja KOVi asutatud sihtasutuste kohta

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
13.1. Riigi ja KOV sihtasutustest koondülevaate saamise korralduse tagamine	2010 Osaliselt täidetud Asutuse tegevuskulud	RaM
Indikaatorid: <i>Avalikkusel on iga-aastane ülevaade, mis sisaldab infot riigi ja KOV SA-de kohta:</i> 1) SA asutajad; 2) SA eesmärk; 3) toetuse summa (väljajagatud summad, saadud summad); 4) toetuse eesmärk; 5) võetud kohustused. <i>Vajadusel on täiendatud sihtasutuste seadust ja teisi õigusakte.</i>		

Kuigi erinevatest aruannetest ja andmebaasidest on Rahandusministeeriumi hinnangul olemas ülevaade erinevatest riigi ja kohalike omavalitsuse sihtasutustest, puudub ühtne ülevaade sihtasutuste asutajate, eesmärkide, toetuste summade (nii saadud kui jagatud summade lõikes), toetuste eesmärkide ning võetud kohustuste kohta. Seetõttu ei ole võimalik tegevust täielikult täidetuks lugeda.

RaMi hinnangul puudub vajadus eraldi ainult sihtasutuste ülevaate tegemiseks ning riigi ja KOV sihtasutustest on ülevaade kättesaadav erinevate aruannete kaudu. Sihtasutuste tegevustest on RaMi hinnangul ülevaade olemas järgmistest aruannetest ja andmebaasidest:

- 1) Riigi SA-sid käsitlev koondaruanne 2010. a kohta:
<http://www.fin.ee/doc.php?108698>
- 2) Koondlink riigi SA-de erinevate aastate ülevaadete kohta:
<http://www.fin.ee/index.php?id=13672>

3) Riigi osalusel asutatud SA-de nimekirj:

<http://www.fin.ee/doc.php?107268>

4) Riigi raamatupidamise koondaruanded, kus on info ka KOV SA-de kohta:

<http://www.fin.ee/index.php?id=16149>

5) Struktuurifondide toetustega seonduv informatsioon, mh ka SA-de kohta on kättesaadav:

<http://www.struktuurifondid.ee/mis-on-tehtud/>

2010. a jõustus uus audiitoritegevuse seadus, millega nähti ette auditikomitee moodustamise kohustus avaliku huvi üksusena käsitletavatele riigi ja kohaliku omavalitsuse osalusega sihtasutustele.

14. Kontrolli tugevdamine riigi asutatud sihtasutuste üle

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
14.1. Ministeeriumidele uue riigivara seadusega otsese õiguse andmine sihtasutuste (sh ka nt sihtasutuste juhtimise) auditeerimiseks	2009 Osaliselt täidetud Asutuse tegevuskulud	RaM
Indikaatorid: 1) Uue riigivara seadusega on ministeeriumidel SA auditeerimise õigus. 2) SA auditite arvu suurenemine ja auditite sisulise kvaliteedi tõus. 3) Audititulemuste kasutamine SA tegevuse suunamisel, seaduslikkuse hindamisel ning läbipaistvamaks muutmisel.		

Uue riigivara seadusega on ministeeriumidel sihtasutuste auditeerimise õigus. 2011. aasta koondaruanne riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute kohta on kättesaadav (<http://www.fin.ee/doc.php?107726>). Rahandusministeeriumi andmetel auditite kvaliteedi tõusu ja ettepanekute täitmist ressursi puudumise tõttu hinnatud ei ole. Rahandusministeeriumi hinnangul saab võrdlus auditite kasutusintensiivsuse, kvaliteedi ja ettepanekute rakendamise osas tekkida pikema monitooringuperioodi baasil.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
14.2. Riigivaraseaduses ministri kohustuste täpsustamine riigi osalusega sihtasutuste asutajaõiguse teostamisel	2009; Täidetud Asutuse tegevuskuud	RaM
Indikaatorid: Riigivaraseaduses on täpsustatud sihtasutuse asutaja kohustused, sh eesmärkide seadmine, eesmärkide saavutamise hindamine ja kontroll.		

Riigivara seadusega on ministri kohustusi täpsustatud. Vastavalt riigivaraseaduse §-le 9 peab osaluse valitseja ning asutaja- või liikmeõiguste teostaja tagama äriseadustiku, sihtasutuste seaduse, mittetulundusühingute seaduse ja muude õigusaktidega äriühingu aktsionärile või osanikule, sihtasutuse asutajale või mittetulundusühingu liikmele pandud õiguste ja kohustuste täitmise, määratlema riiklikest arengukavadest ja muudest dokumentidest tulenevalt äriühingu, sihtasutuse või mittetulundusühingu strateegilised eesmärgid ning kontrollima ja hindama nende saavutamist.

VI EESMÄRK - Korruptsiooni vältimine juhtimisõiguse taotlemisel, tehnölevaatusel ja sõidukite registreerimisel

Eesmärgi tegevustest on täidetud 3, täitmata 2 ning osaliselt täidetud 1.

15. Järelevalve suurendamine juhtide koolitamise ja juhtimisõiguse taotlemise üle

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
15.1. Politsei kaasamine järelevalvesse: koostöölepe sõlmimine ARK ja Politsei ameti vahel	2008; Täidetud Asutuse tegevuskulud	MKM
Indikaatorid: Pooleid on omavahel kokku leppinud ning koostöölepe on sõlmitud.		

2007. aasta oktoobris sõlmiti Politsei ja ARK-i vahel koostöölepe, millega seoses viidi kõikides maakondades läbi perioodilisi autokoolide, tehnölevaatuspunktide, raskeveokite jm kontrollreide.

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
15.2. Biomeetriliste identifitseerimisseadmete kasutuselevõtt	2009, 2010; Täitmata 215 112,93 eurot (2009: 5112,93 EUR; 2012: 210000 EUR)	MKM
Indikaatorid: <i>Seadmed on kasutusele võetud ning süsteem toimib.</i>		

Biomeetriliste identifitseerimisseadmete kasutuselevõttu ei ole toimunud. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium hindas sõrmejäljebiomeetria kasutuselevõttu mittevajalikuks. Näobiomeetria on planeeritud kasutusele võtta 2013. aasta jooksul.

16. Järelevalve suurendamine tehnölevaatuse ja sõidukite registreerimise üle

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
16.1. Elektroonilise valve kasutuselevõtt tehnölevaatuspunktides	2009; Täitmata 3195,58 eurot (2010)	MKM
Indikaatorid: <i>Valveseadmed on paigaldatud.</i>		
16.2. Kaamerate paigaldamine väiksemate büroode juurde – alale, kus tehakse registreerimiseelset ülevaatus	2008; Osaliselt täidetud -	MKM
Indikaatorid: <i>Kaamerad on paigaldatud, mis tagab võimaluse registreerimiseelset ülevaatusi jälgida.</i>		
16.3. Väljasõitude registreerimine liiklusregistri infosüsteemis ARIS	2008; Täidetud Asutuse tegevuskulud	MKM
Indikaatorid: <i>Täpsem kontroll, sisestades kontrolliandmed sülearvutisse pärast iga sõiduki kontrolli, samuti sõiduki foto salvestamine arvutisse.</i>		

Alus elektroonilise valve kasutuselevõtuks (16.1.) tehnölevaatuspunktides tekkis 01.07.2011 jõustunud liiklusseadusega. Kuigi liiklusseadus sätestab võimaluse tehniliste vahendite abil elektrooniliste valve kasutuselevõtuks tehnölevaatuspunktides, ei tulene liiklusseadusest eraõiguslikele tehnölevaatuspunktile otsest kohustust katta tehniliste vahendite hankimise, paigaldamise ega hooldamisega seotud kulusid. MKM peab elektroonilise valve kasutuselevõttu tehnölevaatuspunktides jätkuvalt vajalikuks ning leiab, et elektroonilise valve kasutuselevõtu rakendamiseks vajalikud tehnilised vahendid peaksid kuuluma tehnölevaatuspunkti kohustuslike seadmete hulka.

Kuigi nelja büroo (16.2.) juurde paigaldati kaamerad, siis rahaliste vahendite puudumise tõttu rohkem kaameraid paigaldatud ei ole. MKM hinnangul ei ole kaamerate paigaldamine enam otstarbekas, sest võrreldes kehtinud strateegia algusaastatega on oluliselt muutunud kontrolli teostamise võimalused. Liiklusregistri süsteem on liidestatud Schengeni infosüsteemiga ning kontroll teostatakse igal sõiduki andmete liiklusregistrisse sisestamisel (seejuures salvestatakse kõik logid). Samuti on kasutada Euroopa sõidukite ja juhilubade infosüsteem EUCARIS. Nimetatud süsteemid aitavad takistada selliste sõidukite registreerimist, mille kohta on teistel riikidel nõudmisi või mis on kuulutatud tagaotsitavaks. Samuti on väikeste büroode juures sõidukite arv, millele teostatakse registreerimiseelset tehnonõuete kontrolli, küllaltki väike. Seetõttu peetakse kaamerate paigaldamist, haldamine ning hooldamine võrreldes sõidukite arvuga ja võimaliku kasuga ebamõistlik.

Lisaks asendati kaamerate paigaldamine nõudega jäädvustada sõidukid fotomaterjalina koos muude dokumentidega. Samuti tugevdati registreerimiseelset ülevaatuspunkti kontrolli sisekontrolli tegemise õiguse ja kohustuse andmisega maanteeameti regioonidele.

Väljasõitused (16.3.) asuti registreerima 2010. aastal valminud liiklusregistri infosüsteemis.

17. Autokoolide ja tehnölevaatuspunktide kontrollijate teadlikkuse tõstmine

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
---------	-----------------------------------	--------

17.1. Koolituste korraldamine autokoolide ja tehnõulevaatuspunktide kontrollijatele	2008; Täidetud 5112,93 eurot (80 000 EEK)	MKM
Indikaatorid: <i>Koolitused on toimunud.</i>		

Kõikidele ARK büroodele viidi läbi koolitus 2008. aastal. Koolituse eesmärgiks oli autokoolide ja tehnõulevaatuspunktide kontrollijate koolitamine perioodiliste kontrollide läbiviimiseks. Igast büroost osales vähemalt üks spetsialist (suuremate maakondade puhul rohkem). Toimused järgmised koolitused:

- 1) „Mootorsõidukijuhi üle teostatava järelevalve korraldamisest ning järelevalve tõhustamisest“, osales 26 ARK töötajat, 1 MTA töötaja, Autokoolide Liidu, Liikluskoolide Liidu OÜ Autosõit esindajad;
- 2) „Järelevalve korraldusest ja tõhustamisest tehnõulevaatusel“, osales 18 ARK järelevalve töötajat.

Järelevalve tõhustamisele õppesõidukite kasutamise üle kaasati politseiprefektuurid.

VII EESMÄRK - Korruptsiooni vältimine poliitiliste parteide rahastamisel

Poliitiliste parteide rahastamisega seotud tegevustest täideti 6 ning üks tegevus on täitmata.

18. Erakondade valimisreklaamile selgemate piirangute kehtestamine

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
Tegevus	Tähtaeg ning täitmismärge	Täitja
18.1. Senisest läbimõeldumate ja selgemate piirangute kehtestamine valimisreklaamile	2009; Täitmata -	JuM
Indikaatorid: - <i>Piirangud on paindlikumad ning väldivad kehtiva regulatsiooniga kaasnevaid probleeme.</i> - <i>Kaalutud on piirangute kehtestamist ka reklaami mahule ja suurusele.</i>		

Valimisreklaamile kehtestatud piiranguid muudetud ei ole.

19. Kontrolli tõhustamine erakondade rahastamise üle

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärge ja maksumus	Täitja
19.1. Erakondade rahastamise kontrollorganile järelauditi tellimise õiguse andmine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>Kontrollorganil on õigus tellida järelaudit.</i>		
19.2. Erakonna rahastamise kontrollorgani pädevuse laiendamine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>Kontrollorganil on võimalik teostada sisulist järelevalvet erakondade rahastamise üle.</i>		
19.3. Erakondade aastaaruannete, valimiskulutuste aruannete ja annetuste registri õigeaegne ja korrektne avalikustamine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>Konkreetsed tähtajad avalikustamiseks, mida jälgib kontrollorgan.</i>		
19.4. Erakondade rahastamisreeglite rikkumisega seotud karistusõiguslike meetmete piisavuse analüüsimine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>Erakondade rahastamisreeglite rikkumisega seotud karistusõiguslikud meetmed vastavad rikkumiste tõsidusele.</i>		
19.5. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse analüüs ning võimalik laiendamine MTÜ-dele (erakondadele)	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: - <i>Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse analüüs on valminud.</i>		

- <i>Vajalikud muudatused seaduses tehtud.</i>		
19.6. Erakonnaga seotud organisatsioonidele selgete rahastamisreeglite kehtestamine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>On sätestatud nõuded, mis lisaks erakonnale laienevad ka mittetulundusühingule ja sihtasutusele, mille liige erakond on, või muule juriidilisele isikule, mille tegevus on otseselt või kaudselt suunatud erakonna eesmärkide saavutamisele.</i>		

Erakondade rahastamise kontrolliga seotud tegevused on muuhulgas seotud GRECO soovitustega.

- Justiitsministeeriumi poolt välja töötatud ja Vabariigi Valitsuse poolt 3. aprillil 2008. aastal heaks kiidetud korrupsioonivastases strateegiast aastateks 2008–2012 lähtuvad erakonnaseaduse muudatused jõustusid 01.04.2011. Muudatuses ei nähtud ette järeleauditi tellimise võimalust auditeerimist audiitoritegevuse seaduse mõttes, kuid sätestati valdkonnaspetsiifilised võimalused erakondade rahastamise seaduslikkuse kontrollimiseks ja eelkõige annetuste seaduslikkuse tagamiseks. Sisuliselt ongi erakondade rahastamise järelevalve komisjoni (edaspidi ERJK) ülesanne auditeerida jooksvalt erakondade rahastamist. Vastavat süsteemi on jooksvalt koostöös ERJK ja Riigikogu PSK täiendatud (viimased muudatused jõustusid 01.01.2013 ning Riigikogu menetluses on seaduse eelnõu 439SE, milles käsitletakse lisanduvat erakorralist audiitorikontrolli). EKS § 12¹¹ lg 6 kohaselt on ERJK-l õigus saada erakonnaseaduse täitmise kontrollimiseks dokumente erakonnalt, erakonna nimekirjas kandideerinud isikutelt, valimisliidult, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikult ja üksikkandidaadidelt. EKS § 12¹¹ lg 2 punkt 1 sätestab täpsemalt ka ettekirjutuse iseloomu teabe saamisel. Selle kohaselt saab ettekirjutusega kohustada erakonda, erakonna nimekirjas kandideerinud isikut, valimisliitu, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikut või üksikkandidaati esitama komisjoni määratud tähtaja jooksul nõutud dokumendid või aruanne või kõrvaldama aruandes või annetuste registris puudused. Haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel.

Maksukorralduse seaduse § 29 p 32 kohaselt on kontrollorganil õigus pöörduda Maksu-ja Tolliameti poole, et saada infot ulatuses, mis on vajalik komisjonile erakonnaseadusega pandud ülesannete täitmiseks.

Kontrollorgan saab ise kontrollida erakonda, erakonnanimikirjas kandideerinud isikut, valimisliitu, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikut ja üksikkandidaati, võrrelda valimiskampaania aruannet majandusaasta aruande ning annetuste registriga (registrit peab erakond ning kvartaalsed andmed esitatakse ja säilitatakse ka ERJK juures; juba avalikustatud andmetes tehtava muudatuse korral näidatakse ära muudatus ja selle tegemise kuupäev. Erakond teavitab muudatuse tegemisest erakondade rahastamise järelevalve komisjoni.).

- Kontrollorgani pädevust laiendati võrreldes varasema kontrollorgani (riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon) pädevusega. Kontrollorgani pädevust reguleerivad erakonnaseaduse § 12¹⁰, § 12¹¹ ja 12¹², mis kohustavad ERJK-d komisjoni rikkumise avastamisel teha ettekirjutusi, määrata sunniraha (asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras kuni 6400 eurot) ning viivist (kui EKS § 12¹¹ lõike 1 punktis 4 sätestatud ettekirjutust ettekirjutuses sätestatud tähtpäevaks ei täideta, peab erakond maksma riigieelarvesse kantava summa jäägilt viivist 0,85 protsenti iga maksimisega viivitatud kalendripäeva eest). Kontrollorgani ettekirjutuse peale on võimalik pöörduda halduskohtusse kaebusega (EKS § 12¹³).

- Vastavalt EKS §-le 12⁹ esitab erakond majandusaastaruande 30. juuniks kohtu registriosakonnale, kes avalikustab aruande mittetulundusühingute ja sihtasutuste veebipäringusüsteemis. Majandusaasta aruande esitamata jätmisel kohaldatakse mittetulundusühingute seadust, mille tulemusel võidakse erakonna tegevus lõpetada, lisanduvalt näeb EKS § 12¹⁷ aruandluskohustuse täitmata jätmise eest ette väärteokaristuse. Kui erakond jätab seaduses sätestatud tähtaja möödumisest alates kuue kuu jooksul majandusaasta aruande tähtaegselt registripidajale (kohtu registriosakond) esitamata, kohustab registripidaja teda registrist kustutamise hoiatusel esitama majandusaasta aruande määratud tähtaja jooksul (MTÜS § 361). Erakonna majandusaasta aruandes kajastatakse ka erakonna sidusorganisatsiooni poolt erakonna eesmärkide saavutamiseks tehtud kulutused (EKS § 12⁹ lg 4).

Vastavalt EKS §-le 12⁸ lg-le 1 esitab erakond erakondade rahastamise järelevalve komisjonile komisjoni nõutud vormis aruande Riigikogu, Euroopa Parlamendi või kohaliku omavalitsuse volikogu valimiskampaania läbiviimiseks erakonna ja tema sidusorganisatsioonide ning erakonna nimekirjas kandideerinud isikute valimiskampaania kulude ja kasutatud vahendite päritolu kohta ühe kuu jooksul arvates valimispäevast. Valimiskampaania aruanne avalikustatakse erakondade rahastamise järelevalve komisjoni veebilehel.

EKS § 12¹ lg 3 kohaselt koostab erakond EKS § 12¹ lõikes 2 loetletud allikate kaupa tulude ja saadud laenude kohta kvartaliaruande kvartali lõpu seisuga ja esitab selle erakondade rahastamise järelevalve komisjonile komisjoni nõutud vormis kvartalile järgneva kuu 10. kuupäevaks. Erakond avalikustab ka annetused, mis on tagastatud selle teinud isikule või kantud riigieelarvesse. Aruanne avalikustatakse erakondade rahastamise järelevalve komisjoni veebilehel.

Kui keelatud annetus on jäetud riigieelarvesse kandmata või selle teinud isikule tagastamata (§12⁴ lg 1 ja 2), teeb ERJK ettekirjutuse vastav kohustus täita (§ 12¹¹ lg 1 p 2 ja 4 ning lg 2 p 2). Ettekirjutuse mittetäitmisel määratakse riigieelarvesse kantava summa jäägilt viivist 0,85 protsenti iga maksimisega viivitatud kalendripäeva eest § 12¹² lg 2).

- KarS § 402², mis sätestas kriminaalkaristuse keelatud annetuse vastuvõtmise eest, tunnistati kehtetuks.

- 18.04.2012 võeti Riigikogus vastu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise eelnõu, millega viidi MTÜ-d kohustatud subjektide hulka. Muudatuste (jõustusid 18.05.2012) kohaselt on MTÜdel kohustus identifitseerida isik, kes tasub MTÜle sularahas üle 15 000 euro. Kohustatud subjektid on kohustatud rahapesu andmehüroole teatama kahtlasest ja üle 32 000 euro sularahatehingutest.

Erakonnaseaduse (§ 12⁶) kohaselt laienevad erakonna sidusorganisatsioonile samad annetusele kehtestatud nõuded, mis erakonnalegi.

VIII EESMÄRK – Korruptsioonikuritegude uurimise tõhustamine

20. Korruptsioonikuritegudele spetsialiseerumise tagamine menetlusasutustes

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
20.1. Prefektuurides korruptsiooni- ja ametialastele kuritegudele spetsialiseerunud uurijate grupi ametisse nimetamine, vajadusel korruptsiooni- ja ametialaste kuritegude uurimiseks eraldi üksuste loomine	2008; Täidetud Asutuse tegevuskulud	SiM
Indikaatorid: - <i>Põhja ja Ida Prefektuuris on vähemalt viis ametialastele ja korruptsioonikuritegudele spetsialiseerunud ametnikku; Lääne ja Lõuna Prefektuuris vähemalt kaks uurijat.</i> - <i>Korruptsiooni- ja ametialaste kuritegude uurimiseks eraldi üksused prefektuurides loodud.</i>		
20.2. Raskemate kuritegude menetlejate motivatsioonisüsteemi väljatöötamine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	SiM
Indikaatorid: <i>Korruptsioonikuritegude menetlejate töötasu on kõrgem kui masskuritegude menetlejal ja vähemalt võrdne teiste raskete peitkuritegude menetlejate töötasuga.</i>		
20.3. Uurijate ja prokuröride koolitamine avalik-õiguslikus sektoris juriidiliste isikute, erasektori korruptsiooni; jälitustegevuse alal korruptsioonikuritegude uurimisel. Parimate kogemuste jagamine uurimisasutuste (sh Kapo) vahel.	2009-2012; Täidetud -	SiM, Riigiprokuratuur
Indikaatorid: - <i>Igal aastal on spetsialiseerunud uurijad saanud vähemalt kaks vastava valdkonna koolitust.</i> - <i>Riigiprokuratuuri juhtimisel on toimunud Korruptsioonikuritegudele spetsialiseerunud prokuröride, uurijate ja kohtunike ühiskoolitused.</i>		

Kuni 31.12.2011 töötasid prefektuuride alluvuses korruptsioonikuritegude menetlemisele spetsialiseerunud teenistused/talitused. Alates 01.01.2012 on piirkondlikud korruptsioonikuritegude menetlemisele suunatud üksused Keskkriminaalpolitsei alluvuses. Üle Eesti töötab 2013. aasta lõpuks Keskkriminaalpolitsei üksuses 31 ametnikku. Võrreldes 2009. aastaga, on korruptsioonikuritegudega tegelevate ametnike töötasu tõstetud olulisel määral. Jooksvalt on korraldatud koolitusi korruptsioonikuritegude uurimise tõhustamiseks.

21. Menetlusvõime tugevdamine korruptsioonikuritegudes

Tegevus	Tähtaeg, täitmismärke ja maksumus	Täitja
21.1. Riski- või ohuanalüüside koostamine ning sellest tulenevalt ühiste töösuundade kokkuleppimine aasta alguses prokuratuuri	2008-2012; Täidetud Asutuse tegevuskulud	Riigiprokuratuur, Politseiamet,

ja uurimisasutuste vahel		Kaitsepolitsei amet
Indikaatorid: - <i>Menetlusasutustes on koostatud riskianalüüsid, mis võimaldavad planeerida korrupsioonialast jälitustööd.</i> - <i>Ühised töösuunad on iga aasta alguses kokku lepitud.</i>		
21.2. Riigihangete teostamise nõuete rikkumise eest vastutuse selgem regulatsioon (KarS § 300 muutmine)	2009; Osaliselt täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>Vastutuse regulatsioon on selgem ja KarS § 300 on muudetud.</i>		
21.3. Isikuandmete varjatud kogumise regulatsiooni korrastamine	2009; Täidetud Asutuse tegevuskulud	JuM
Indikaatorid: <i>On kehtestatud selged põhimõtted isikuandmete varjatud kogumiseks ja nende hoidmiseks.</i>		

Prokuratuuri tegevus on olnud kooskõlastatud PPA ja KAPO ohuhinnangutega.

Riigihangete teostamise nõuete rikkumise eest vastutuse selgem regulatsioon on karistusseadustiku revisjoni raames koostamisel (eelnõu saadeti kooskõlastusele 17.07.2013).

01.01.2013 jõustus KrMS-s uus jälitustoimingute tegemist puudutav regulatsioon. Uus regulatsioon näeb võrreldes varasemaga ette täpsemad tingimused jälitustoimingute tegemiseks, loetleb kuriteod, mille puhul on jälitustoimingute tegemine lubatud ning näeb samuti ette isikute ringi, kelle suhtes on lubatud teha jälitustoiminguid.

Võrreldes senikehtinud regulatsiooniga kehtestab uus regulatsioon selgemad reeglid jälitustoimingutega kogutud andmete säilitamise, edasise kasutamise ning hävitamise kohta. Uus regulatsioon kehtestas ka selgema edasikaebevõimaluse jälitustoimingute tegemise, jälitustoimingu tegemisest mitteteavitamise või kogutud andmete mittetutvustamise peale. Lisaks töötatakse välja jälitustoimingute infosüsteemi, mis on planeeritud rakenduma alates 01.01.2015.